

Texti Ólafur Einarsson
Myndir Örn Óskarsson

Uglur heimsækja garða

Garðfuglakönnun Fuglaverndar veturinn 2011–12

Fóðrun garðfugla að vetri er vafalaust áhugamál margra félaga Fuglaverndar. Sumir þeirra bæta við annarri vídd og skrá hjá sér þá fugla sem heimsækja garðinn. Með því að skrá niður þá fugla sem fuglaskoðari sér gefur hann athugunum sínum meira gildi. Þannig er hægt að fylgjast með fuglalífi í gördum og hvernig það þróast milli vetra, bæði í stökum gördum og í gördum á landsvísu. Þátttaka veturinn 2011–12 var með besta móti. Alls sendu 24 félagar inn niðurstöður og þarf að leita aftur til upphafsára Garðfuglakönnunar til að sjá jafn góða þátttöku. Markið hefur verið að ná a.m.k. 30 þátttakendum. Nú erum við nærri því og vonandi næst það veturinn 2012–13.

Þetta athuganatímabil sáust skógarþrestir í öllum gördum og starar sáust í 23 af 24 gördum (1. tafla). Skógarþrestir eru meiri fastagestir í gördum um allt land en starar og hafa sést hjá öllum athugendum öll athugunartímabil nema þau tvö fyrstu. Snjótittlingar komu oft við og voru meira áberandi en síðustu tvo vetur enda var fyrri hluti vetrar snjóþungur samkvæmt upplýsingum frá Veðurstofu Íslands (www.vedur.is).

1. tafla. Tíðni algengustu fuglategunda á athugunarstöðum í Garðfuglakönnun veturinn 2011–12.

Tegund	Garðar	%
Skógarþröstur	24	100
Stari	24	100
Snjótittlingur	22	92
Auðnutittlingur	21	88
Hrafn	26	88
Svartþröstur	19	79
Músarrindill	18	75
Gráþröstur	11	46
Smyrill	11	46
Mariuerla	8	33
Hettusöngvari	7	29
Hrossagaukur	7	29
Brandugla	4	17
Eyrugla	4	17
Glókollur	4	17
Silamáfur	4	17
Rjúpa	4	17
Þúfutittlingur	4	17

Eyrugla (*Asio otus*).

is/vedur/vedurfur/manadayfirlit). Auðnutittlingar og hrafnar voru einnig tíðir gestir og skráðir hjá 21 athuganda. Svartþrestir voru áberandi í gördunum eins og undanfarin ár. Músarrindlar heimsóttu 18 (75%) garða þennan vetur og er það svipað og undanfarin tvö ár. Þeir eru hins vegar meira áberandi en fyrr á árum, þegar músarrindlar sáust mest í 55,6% af gördunum veturinn 2003–04. Það gefur til kynna að stofninn sé í góðri stöðu. Smyrlar létu sjá sig í 11 gördum og er

nokkuð síðan að þeir hafa verið skráðir á jafn mörgum stöðum. Samkvæmt niðurstöðum Garðfuglakönnunar ber meira á þessum knáa ránfugli í gördum þegar snjóþungt er. Gráþrestir birtust í 11 gördum og nú ber minna á þeim en svartþröstum eftir að þeir síðarnefndu byrjuðu að verpa á Innnesjum eftir vorgönguna miklu árið 2000. Það er svo íhugunarefni hvers vegna gráþrestir hafa ekki náð hér almennilegri fórtfestu með aukinni skógrækt. Hentugt búsvæði ætti að vera víða til staðar, ekki

Hettusöngvari (*Sylvia atricapilla*).

Við óskum
Fuglavernd til hamingju

wildlifeiceland.is

wildlife
ICELAND

bara í skógum heldur einnig á bersvæði þar sem gráþrestir kjósa einnig að búa. Kannski vantar almennilega vörgöngu eins og hjá svartþröstum til þess koma gráþröstum almennilega af stað sem reglulegum varpfugli. Vorið 2012 sáust maríuerlur á óvanalega mörgum stöðum og hafa þær greinilega komið með fyrra fallinu þetta vorið, en sum athugunartímabilin hafa þær ekki sést í gördum athugenda. Maríuerlum virðist reyndar yfirleitt vera að fjölga og þær finnast líka í varpi víðar en þær gerðu. Má líklega tengja það við hlýindi undanfarinna ára og aukið framboð smádyra í kjölfar þeirra. Uglur hafa ekki áður komist á lista yfir algengustu fugla í Garðfuglakönnun. Þennan vetur sáust bæði branduglur og eyruglur í fjórum gördum. Eyrugla hefur einungis verið skráð einu sinni áður, það var fyrsta athuganaveturinn, 1994–95. Hún er nýr varpfugl á Íslandi og hugsanlega hefur eitthvað af þeim fuglum sem sáust verið ungar frá sumrinu áður. Ennfremur kom töluvert af eyruglum til landsins um haustið og þeir fuglar hafa vafalaust þvælst um landið. Brandugla hefur oftast sést. Er hún á

lista níu athugunartímabil og er skráð öðru hverju hjá þátttakendum. Það þótti einnig tíðindum sæta að glókollur sást á fjórum stöðum. Stofninn virðist vera í góðri stöðu þegar þeir eru farnir að leita inn í garða. Þar má víða finna vöxtuleg grenitré þar sem ýmis smádyr lifa. Þessi dýr eru helsta fæðuuppspretta glókollsins.

Nokkrar fleiri tegundir sáust en er ekki getið í 1. töflu og svo voru aðrar sem menn bjuggust við að myndu láta sjá sig en heimsóttu ekki garða. Þar ber helst að geta húsdúfna en þessi vetur var sá þriðji í röð sem þær komu ekki fram í Garðfuglakönnun.

Frá því að athuganir hófust veturinn 1994–95 hafa verið skráðar 79 tegundir. Tvær nýjar tegundir sáust á athugunartímabilinu, netlusöngvari og sparrhaukur. Páll H. Benediktsson á Hákonarstöðum á Jökuldal sá netlusöngvara og Hrafn Óskarsson sá sparrhauk á Tumastöðum í Fljótshlíð. Aðrir flækingsfuglar, sem sáust, voru þessir: Hettusöngvari, sem er árviss og hefur verið á lista öll árin hjá athugendum. Gransöngvari og silkittoppa birtust á tveimur stöðum.

Flækingsfuglar, sem voru sjaldgæfari og sáust í einum garði, voru eftirtaldir: Bókfinka, fjallafinka, garðsöngvari, glóbrystingur og hringdúfa.

Þetta athugunartímabil sá Hrafn Óskarsson á Tumastöðum flestar fuglategundir (22), næstur honum var Bjarni Bergmann sem býr í nágrenni Sandgerðis og sá hann 21 tegund. Að þessu sinni voru frekar margar tegundir skráðar í gördum þátttakenda og var meðaltalið 10,3. Þetta er þriðji veturinn í röð sem meðaltalið nær yfir 10 en meðaltalið er yfirleitt aðeins neðan við það.

Kærar þakkir til þeirra félaga sem sendu inn talningar sínar og nú sem fyrr eru aðrir félagar hvattir til þess að taka þátt í Garðfuglakönnun. Hún er einföld í sniðum, að lágmarki þurfa athugendur fylgjast með athugunarstaðnum hluta úr degi í hverri viku frá byrjun nóvember til aprílloka. Þátttakendur eru hvattir til þess að senda inn niðurstöður nýliðins vetrar sem fyrst og eldri gögn ef einhver lumar á þeim. Niðurstöður á að senda á netfangið gardfugl@gmail.com eða í pósti merkt: Fuglavernd, Þórunnartúni 6, 105 Reykjavík.